

Oude Kerk, 13 april 2025

ds. Johan Meijer

gelezen: Jesaja 50: 4-7 en Lucas 19: 28-40

titel: Hij rijdt op een ezel...

Overdenking

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

lieve mensen van God,

I

Vandaag kijken we naar het vierde van de zeven schilderijen van Annewil Jansen, die in het schip van deze kerk hangen, als een soort Kruisweg. Hier gaat het om de doornenkroon. Die het lichte vlak links als het ware openrijt. Die als het ware een smet brengt in het mooie. En die het rechterdeel veroorzaakt. Rood, paars roze. Wonden, bloed. Lijden. De dichter Chris Lindhout schrijft er als gedicht bij: Een doornenkroon vond met mij waardig, teken van een heer, nu teken van spot. In moest me beheersen om niet te tonen wie ik was: de zoon van God. Misschien wat cryptisch, dat laatste. Maar waar het om gaat vandaag op de Palm- en Passiezondag is heel dubbel, het is een omslag. Eigenlijk heeft deze zondag ook twee kleuren: rood: de koning komt, paars: de knecht lijdt. De jubel van de Palmpaasintocht en het Kruisig Hem, het Lijden dat Jezus aangedaan gaat worden.

II

Die tegenstelling zit hem in de doornenkroon. Een echte kroon is een sieraad, een teken van majesteit, een kroon van doornen met prikkende stekels is er om iemand te vernederen. Waarom liet Jezus zich vernederen? Waarom een doornenkroon en waarom een ezel om de stad binnen te komen?

III

Waarom geen paard? Waarom geen paardenkracht? In vroeger tijden werden paarden ingezet als trekdier, om mee te ploegen. En nog om voor een koets te spannen, acht als er een vorst in die koets zit. Paardenkracht, PK, de maat waarin de kracht van een motorvoertuig wordt uitgedrukt. Paarden in het leger, hun snelheid, hun kracht, het imponerende. Ooit werd ik er zelf mee geconfronteerd, met dat imponerende. Lekker ontspannen gegeten in een restaurantje, naar buiten stappend kom ik terecht in een opstootje na een voetbalwedstrijd, oog in oog met een politie te paard, dat was niet echt een ontspannen situatie meer, zal ik maar zeggen. Nee, dan die agenten die gisteren vriendelijk hun duim opstaken, omdat we zwerfvuil aan het rapen waren.

IV

In de Bijbel lezen we dat paarden meer door Egyptenaren en Kanaänieten werden gebruikt dan door Israëlieten. Hun legers met de strijdwagens waren daardoor sterker en mobieler. We lezen ergens: volken werden tegen de Israëlieten verzameld, veel volk, talrijk als het strand van de zee, met zeer veel paarden en strijdwagens. Een symbool van macht, het paard, zoals bijvoorbeeld ook in het Twentse wapenschild, het Twentse ros, bepaald geen lieve verzorgpony. De Thora zegt: Als het volk Israël een koning zou kiezen, mag die vorst niet veel paarden hebben, en er klinkt een verbod om naar Egypte terug te gaan om veel paarden aan te schaffen.

Egyptische paarden spelen een belangrijke rol in de verhalen over de Uittocht uit Angstland Egypte, de verhalen die horen bij het Joodse Pesach, die aan de basis liggen van de verhalen rond het lijden en sterven van Jezus, waar wij deze Goede of Stille week bij stil staan.

Het eerste grote lied in de Bijbel, waarschijnlijk het oudste lied ter wereld, het Lied van Mozes, waarin hij zingt voor God: 'zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp hij in zee'.

De macht van de farao en van het Angstland dat hij regeert wordt gebroken en de symbolen van die macht zijn verzwolgen door de zee, die in de Bijbel symbool staat voor de dood. De bevrijding van het volk komt tot stand door de overwinning op het kwaad. Kwade machten, die met veel vertoon zoveel angst hebben aangejaagd, zijn overwonnen. En zo mag je dan ook de overwinning op de dood door Jezus zien als het breken van de harde macht van het kwaad en het dóórbreken van de zachte kracht van het goede.

En daarbij zijn dus paarden het symbool van kwade macht, niet om het paard zelf, die kan er zelf niets aan doen, maar wel door de mens die dit edele dier inzet voor de versterking van de eigen macht.

V

In de Bijbel heeft het paard dus die betekenis, dat de mens het nodig heeft als machtsmiddel, en dan is het ook logisch dat God zegt dat men niet zo moet worden als de machthebbers die leven van Paardenkracht, maar je je in Godsnaam mag omgorden

met een andere uitrusting. Zoals Paulus het schrijft aan de gemeente in Efeze: 'zoek je kracht in de Heer, in de kracht van zijn macht. Trek de wapenrusting van God aan om stand te houden tegen de listen van de duivel. Houd stand, met de waarheid als gordel om uw heupen – geen bomgordel dus – de gerechtigheid als harnas om je borst – niet van metaal dus – de inzet voor de Goede Boodschap van de vrede als sandalen aan je voeten en draag bovenal het geloof als schild waarmee je alle brandende pijlen van hem die het kwaad zelf is kunt doven. Draag als helm de verlossing en als zwaard de Geest, dat wil zeggen: Gods woorden.

VI

Nu zou je zo'n tekst kunnen uitleggen als basis voor een heilige oorlog, een beetje jihadistisch dus, maar ik zie in deze woorden van Paulus juist de prachtige omkering van wat gangbaar is aan harde menselijke wapens naar zachte waarden die horen bij de God van Liefde.

Het deze waarden die Jezus als het ware aangedaan heeft als wapenuitrusting. En daarmee zijn wij precies in het hart van deze Palm- en Passiezondag terecht gekomen. Wij bevinden ons in Jeruzalem. Bezet gebied door de Romeinen die met veel machtsvertoon en veel militairen op paarden de macht in handen hebben. Er is relatieve godsdienstvrijheid, in het bijzonder voor de joodse religie, en zo kunnen de joodse feesten dus gevierd worden, zoals het naderende Pesachfeest. Beetje bizar als je 't goed beschouwt: in bezet gebied vier je de bevrijding. Er leeft al tijden een diep verlangen naar bevrijding binnen de joodse gemeenschap, er leeft een diep verlangen naar de Messias die komt verlossen, en die het Koningschap van David opnieuw zal vestigen en daarmee het land weer autonomie geeft. En met het feest van de Bevrijding aanstaande, het Pesachfeest, komt dat verlangen tot een hoogtepunt.

En Jezus speelt daarin de hoofdrol. Aan Hem was gaandeweg toegedacht dat Hij wel eens die beloofde Messias zou kunnen zijn, die zijn volk komt bevrijden. En hoe mooi zou het zijn, als Hij, met Pesach de macht zou grijpen. Het zindert van verlangen, in die Jeruzalemse lente.

En daar kom Hij! De beoogde Koning komt de hoofdstad binnen en maakt er zijn intocht. En de mensenmenigte is uitzinnig van verlangen en hoop en ze roepen met luide stemmen de woorden van Psalm 118: Gezegend Hij die komt als koning, in de Naam van de Heer. Vrede in de hemel en eer aan de allerhoogste! Herkennen we iets? Lucas laat het Gloria in excelsis van de engelen bij de geboorte van Jezus opnieuw klinken in deze

woorden. Daar was het Eer aan God in het allerhoogste en vrede op aarde. En nu klinkt: Eer aan de allerhoogste en vrede in de hemel. Het lijkt het aardse antwoord op de hemelse boden rond Jezus geboorte. Alsof de cirkel rond is, alsof in vervulling gaat waar al zo lang op is gehoopt, de verlossing die nabij lijkt.

VII

Maar is wat je ziet wel wat je denkt te zien? Is hij koning zoals we machthebbers gewend zijn? Die maken toch gebruik van krachtige imponerende paarden en vul voor paarden maar alles in waar machthebbers hun macht mee versterken. En wat doet Jezus? Die zit op een veulen. Het jong van een ezelin! Jezus zit op een ezel als Hij Jeruzalem binnenkomt. Kon hij zo snel geen paard vinden, of heeft dit een diepere betekenis?

Als Jezus kiest voor een ezel, maakt hij gebruik van het beeld van het nederigste lastdier dat er is en dat altijd in contrast staat met het machtige paard. Door een ezel te kiezen zet hij de macht te kijk, en choqueert hij de Schriftgeleerden, die drommels goed door hebben dat Jezus hier de mensenmacht met paardenkracht en al op de hak neemt.

IX

Laat die schreeuwende menigte hun mond houden, roepen enkele Farizeeën in de menigte Jezus toe. Berisp ze, die volgelingen van U, ze spotten met alles wat heilig is. Maar Jezus zegt: 'Ik zeg jullie, als zij zouden zwijgen, dan zouden de stenen het uitschreeuwen.'

Het drama is compleet. Jezus heeft de toon gezet voor een totale omkering van wat maar gangbaar is in de mensenwereld. In het symbool van de ezel zet hij totaal andere waarden neer dan men gewend is. En stelt zo de waarden die men gewend is, op een heel radicale manier ter discussie, zoals hij steeds al gedaan heeft met woorden en heilzame daden. En nu gevat in een beeld.

Een totaal andere wapenrustig dan men gewend is. Een totaal andere koning dan men gewend is en had gehoopt. En het intense verlangen dat uitgeschreeuwd en uitgezongen wordt in het Hosanna, het Heer red ons toch, slaat om in weerstand, verzet, teleurstelling, boosheid en uiteindelijk in de agressieve schreeuw: Kruis Hem, kruisig Hem.

Wat een ongekende toestand ontstaat hier, wat een enorme chaos brengt Jezus teweeg. Zijn vijanden wisten dat allang, maar zijn vrienden begrijpen er ook niet veel meer van. Wat krijgen we nou?

Ja wat krijgen we nou? Dat is de grote vraag. Hoe zal de weg van deze mens nu verder gaan, wat gaat er deze week gebeuren, wat staat ons te wachten?

Valt het verlangen naar bevrijding, de hoop op een beter en ander leven, nu in het water? Of gaat dat op een totaal andere manier dan mensen gewend zijn met hun menselijke machtsdenken inclusief vliegende vaandels, blinkende zwaarden en wagens en paarden?

Hij rijdt op een ezel, hij lijdt als een kracht.

Zó brengt Hij het leven terecht.

Amen